

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Kubenovou v právní věci žalobce **M. R.**, bytem Krausova 2, 618 00 Brno, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, ze dne 26.5.2011, sp. zn.:, č.j.: ...

t a k t o :

I. Žaloba se **zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Ve včas podané žalobě žalobce napadal rozhodnutí vydané Magistrátem města Brna, odbor sociální péče dne 26.5.2011, kdy se domáhal zrušení tohoto rozhodnutí a dále podával žalobu proti nečinnosti.

Pokud jde o žalobu proti nečinnosti, tuto nečinnost správního orgánu žádným způsobem blíže nespecifikoval. Dále namítal, že o jeho odvolání nerozhodoval Krajský úřad Jihomoravského kraje, což není správné, ale Magistrát města Brna, kdy toto je v rozporu s ust. § 77 odst. 1 a), b), zákona č. 111/2006 Sb. Dále namítal v žalobě, že Magistrát města Brna, když rozhodl v neprospěch žalobce, rozhodl v rozporu s platnými právními předpisy, když nebyl náležitě zjištěn skutkový stav věci. Magistrát města Brna v odůvodnění rozhodnutí se opírá o domněnku věrohodnosti a domnělé předpoklady a domnělé předpoklady účelovosti, které nemají základ ve skutkové podstatě. Sociální situace žalobce se nezměnila vzhledem ke skutečnostem rozhodným dle § 2 odst. 3, § 44 a § 3 odst. 4 zák.č. 111/2006 Sb., tj., že žalobce nemá žádné prostředky k hrazení potřeb živobytí a bydlení a „odvolací“ úřad ve svém odůvodnění neprokázal a ani ve skutečnosti nemohl prokázat ve svém šetření v „neoprávněném“ odvolacím řízení rozhodné skutečnosti svého rozhodnutí, protože důvody

pro rozhodnutí, když bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí sociálního úřadu Brno – Černovice neexistují a nenastaly a žalobce má za to, že jsou tedy v rozporu s právními předpisy. Žalobce neměl, nemá a nevlastnil jakékoliv prostředky pro hrazení jeho potřeb živobytí. Mzdu ze zaměstnání v měsíci říjnu 2010 obdržel v listopadu 2010 a tyto finanční prostředky použil pro svoji potřebu a od 1.12.2010 nemá žádné finanční prostředky, což v žádosti uvedl. Také odkaz v rozhodnutí na zákon o rodině je irrelevantní, protože žalobce rodinu nemá a vede samostatnou domácnost. Všechny tyto skutečnosti byly správnímu orgánu v souladu se zákony před vydáním rozhodnutí k dispozici, navíc je mohl sám zjistit, když všechny byly doloženy. Žalobce tedy zdůraznil, že nemá pro svou potřebu žádné finanční prostředky a jeho celková situace je taková, že u něho nastala hmotná nouze a je proto důvod pro přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi. Zdůraznil, že svou sociální situaci doložil taktéž u úřadu práce. Pokud jde o finanční prostředky, na něž správní orgán poukazoval, žalobce je nikdy nevlastnil, pouze tyto finanční prostředky spravoval a zhodnocoval dle pokynů svěřitele, pro svěřitele, tyto nikdy nepatřily žalobci, nebyly a nejsou jeho majetkem a byly dle pokynů svěřitele odeslány, což žalobce i svěřitel doložil a bylo to rovněž zjištěno správním úřadem. Takováto správa majetku není v rozporu s právními předpisy. Správní orgán si ani neověřoval u svěřitele žádné skutečnosti ohledně těchto finančních prostředků. Ze strany Magistrátu města Brna, odbor sociální péče nikdy nedošlo k řádnému prošetření a přezkoumání situace žalobce. Odůvodnění rozhodnutí tohoto správního orgánu považuje žalobce za nedoložené a neprůkazné a navrhoval proto, aby Magistrát města Brna předložil a doložil listinné důkazy z řízení a šetření v této věci, z nichž by bylo patrné, že nastala změna skutečností a událostí ve smyslu momentální celkové situace hmotné nouze žalobce. Žalobce je v situaci sociálního vyloučení, kdy mu nebyla správním orgánem žádná pomoc v této situaci poskytnuta. Navíc majetek a věci, které nevlastní, není možné ani nikterak doložit, neboť neexistují. Zdůraznil, že sice bydlí v jednom bytě se svou matkou, každý však vede samostatnou domácnost, nejsou společně hlášeni v bytě, jsou hlášeni každý zvlášť.

Za dané situace, kdy žalobce dle jeho názoru splňuje podmínky pro přiznání mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, navrhoval, aby rozhodnutí, jež vydal Magistrát města Brna, odbor sociální péče dne 25.5.2011 bylo zrušeno a věc vrácena správnímu orgánu k dalšímu řízení s tím, že příslušný odvolací orgán je povinen vydat nové rozhodnutí v předmětné věci do 7 dnů.

Z napadeného rozhodnutí i správního spisu soud zjistil, že 5.1.2011 podal na Úřadu městské části města Brna, Brno – Černovice, odbor sociální a všeobecný žalobce Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví. Uvedl, že opětovně žádá o poskytnutí finančních prostředků na zakoupení jídla a potřeb dietního stravování, dále prostředky na zakoupení zimní obuvi z důvodu nachlazení a nemoci z prochlazení a dále žádá prostředky na zaplacení poplatků v lékárně a u doktora a poplatků na léky. Předložil k žádosti Doklad o výši měsíčních příjmů, v níž uvedeno, že v měsíci září 2010 v období od 24. – 30. byl veden jako uchazeč o zaměstnání u úřadu práce, v měsíci říjnu uvedeného roku byl jeho příjem 2.426,-Kč a v měsíci listopadu 2010 9.542,-Kč a předložil také potvrzení o nutnosti dietního stravování potvrzené lékařem internistou a geriatrem (potvrzení vydáno 22.11.2010, z něhož vyplynulo, že u jmenovaného je potřeba dietního stravování, a to dieta nízkocholesterová při hypercholesterolemii nebo hyperlipoproteinemii.

Úřad městské části Brno – Černovice pod č.j. vydal rozhodnutí, kdy rozhodl v souladu s § 2 odst. 3 a § 66 zákona o pomoci v hmotné nouzi na základě žádosti žalobce podané 5.1.2011 nepřiznat mu dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví. V odůvodnění uvedl, že mimořádná okamžitá pomoc je jednorázová dávka, která není nároková, tj. záleží na uvážení správního orgánu, který o ní rozhoduje, zda ji poskytne, i pro tuto pomoc je však nezbytné, aby se podle možností orgán pomoci v hmotné nouzi zabýval celkovými sociálními a majetkovými poměry osoby a jejími příjmy. Správní orgán dospěl k závěru, že žalobce nelze považovat za osobu v hmotné nouzi, neboť jeho majetková a celková situace je taková, že lze uhradit náklady s dietním stravováním, dále se zakoupením zimní obuvi, úhradou poplatků v lékárně a u doktora a doplatku na léky. Správní orgán uvedl, že v rozhodování vyšel ze skutečností, které zjistil a postupoval v souladu s § 41 a zjišťoval u právnických osob údaje rozhodné pro nárok na dávku. Bylo zjištěno, že žalobce jako žadatel obdržel příjem z výdělečné činnosti u Nadace Veronika za období září a říjen 2010. Dále na základě zjištěných skutečností bylo zjištěno, že žalobce má vlastnické právo (list vlastnictví č. 187) a disponoval s bankovními účty. Nejvyšší zůstatková finanční hotovost byla zjištěna na účtu u banky ING Bank N.V.: č. účtu, která činila ke dni 1.7.2010 částku ve výši, -Kč. Finanční hotovost byla prokazatelně zjištěna na žalobcově bankovním účtu. Navíc tato skutečnost byla zjištěna správním orgánem, kterou měl žalobce osvědčit sám na základě povinnosti a neosvědčil, když dle § 49 zákona žadatel a příjemce byl povinen osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku a její výši nebo výplatu. Dále uvedeno, že na základě nepravdivých, neúplných nebo zkreslených údajů, které žalobce uvedl, musel z okolností předpokládat, že mu dávka nenáležela, bylo zahájeno také správní řízení ve věci přeplatku příspěvku na živobytí č.j. dne 17.12.2010. Vzhledem k zjištění finanční hotovosti ke dni 1.7.2010 je předpoklad, že žalobce jako žadatel svoji situaci sociální a majetkovou může řešit dlouhodobě ze svých finančních prostředků. Finanční hotovost může využít k uhrazení potřebných nákladů zvýšených s ohledem na dietní stravování, jídlo, poplatky za léky a doktora, zimní obuv. Dle zjištěných skutečností žalobce doložil dne 27.9.2010 prohlášení paní I. M., ve kterém tato uvádí, že finanční hotovost byla žalobci svěřena a dle jejich pokynů byly pak účty zrušeny. Správní orgán uvedl, že prohlášení není důvěryhodným důkazem, že tyto finanční prostředky nejsou žalobce, byly zjištěny na jeho bankovním účtu a navíc tuto skutečnost neosvědčil a zatajil. Dále uvedeno, že zvýšené náklady na dietní stravování jsou zohledněny v příspěvku na živobytí. Dále dle zjištěných skutečností je možné si obuv bezplatně obstarat v šatníku Diecézní charity Brno.

Proti tomuto rozhodnutí žalobce podal odvolání, s rozhodnutím správního orgánu I. stupně a s jeho odůvodněním nesouhlasil, když poukazoval na to, že svoji majetkovou situaci doložil, tedy nemohlo být zjištěno a také zjišťováno úřadem, že má majetek a prostředky na hrazení své sociální situace, neboť žádné finanční prostředky nevlastní, poslední příjem ze zaměstnání z listopadu 2010 již použil pro své potřeby, tedy žádné finanční prostředky od 1.12.2010 nemá. Nemohlo být tedy v prosinci 2010 zjištěno, že žalobce je majitelem finančních prostředků, z nichž může řešit svou tíživou sociální a majetkovou situaci.

Žalovaný o odvolání žalobce rozhodl dne 26.5.2011 tak, že odvolání zamítl a rozhodnutí ÚMČ Brno – Černovice ze dne 7.2.2010 potvrdil.

V odůvodnění uvedl, že oblast dávek v pomoci v hmotné nouzi je upravena celou řadou právních předpisů, mezi obecné právní předpisy patří např. správní řád a mezi zákony speciální, zákon o pomoci v hmotné nouzi č. 111/2006 Sb., a zákon o životním

a existenčním minimu č. 110/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Žalovaný pak uvedl, že ze spisové dokumentace prvostupňového správního orgánu vyplývá, že žalobce měl v měsíci listopadu 2010 příjem z výdělečné činnosti ve výši 9.542,-Kč. Tento příjem je odvolacím správním orgánem považován za dostatečný, aby účastník mohl zajistit základní výživu (i s ohledem na potřebu jeho dietního stravování) v období od listopadu 2010 do ledna 2011 a zamezil tak vzniku vážné újmy na zdraví. Z dokumentů založených ve spise správního orgánu je dále patrné, že žalobce byl vlastníkem několika bankovních účtů a jednoho spořicího účtu (č.ú. 3353290/3500, vedeného u ING Bank N.V., Nádražní 344/25, Praha 5), kde nejvyšší zůstatek zjištěný ke dni 1.7.2010 činil,-Kč. Dne 12.7.2011 byly finanční prostředky v této výši převedeny z výše uvedeného účtu žalobce na účet, který (jak vyplývá ze spisové dokumentace vedené ÚMČ Brno – Černovice ve věci žádosti účastníka o příspěvek na živobytí, č.j.) patří matce účastníka, paní M. R.. Jak plyne ze spisu č., poté co byl žalobce oznámením č.j. 3337/2010/BBE ze dne 20.9.2010 seznámen mj. také s výše uvedenými zjištěními, byla dne 29.9.2010 na ÚMČ Brno – Černovice doručena prohlášení účastníka a jeho sestry, dle kterých nebyly výše uvedené prostředky zjištěné na účtu pana R. jeho vlastnictvím, nýbrž mu byly „svěřeny“ jeho sestrou, paní I. M. Z výše uvedeného spisu je dále patrné, že ÚMČ Brno – Černovice dne 28.2.2011 vyhotovil rozhodnutí č.j., kterým byl žalobci stanoven přeplatek v celkové výši 72.740,-Kč, na základě neoprávněného vyplácení dávky příspěvek na živobytí v období od listopad 2008 do srpen 2010. Přeplatek byl uhrazen ve dvou splátkách, přičemž druhá splátka ve výši,-Kč byla uhrazena dne 23.3.2011 z účtu č., na který žalobce nechal dne 12.7.2010 převést finanční prostředky ve výšiKč a ten je vlastnictvím matky účastníka, paní M. R. Dále na základě dotazu na katastr nemovitostí byl dne 9.9.2010 doručen na ÚMČ Brno – Černovice výpis, dle kterého byl účastník k datu 19.8.2010 evidován na listu vlastnictví č. 187, katastrální území (okres), jako čtvrtinový vlastník stavební parcely č. 193 (... č.p., zastavěná plocha a nádvoří 540 m² a parcel č. 1330/41 (zahrada, 351 m²), 1470/14 (ostatní plocha 30 m²), 1470/53 (orná půda 1413 m²), 1570/4 (orná půda, 191 m²), 1570/30 (orná půda, 2404 m²), 1622 (orná půda 3076 m²) a 1985 (orná půda, 2850 m²). Výše uvedené skutečnosti byly podáním žalobce ze dne 19.1.2011, č.j., potvrzeny. Dne 30.3.2011 byl na ÚMČ Brno – Černovice doručen druhý výpis katastru nemovitostí, zaevidovaný pod č.j., ze kterého je patrné, že ke dni 28.3.2011 již nebyla v katastru nemovitostí evidována na žalobce žádná vlastnická ani jiná věcná práva. Žalovaný pak uvedl, že hodnotil listinné důkazy dle § 50 odst. 4 správního řádu dle své úvahy. Na základě tohoto ustanovení a výše uvedených zjištění uvedl, že jednání žalobce považuje za účelové a proto mj. nemůže přihlídnout k jeho prohlášení a k prohlášení jeho sestry, paní M., jakožto věrohodnému důkazu prokazujícímu, že žalobce není vlastníkem finančních prostředků, které byly na jeho účtu zjištěny ke dni 1.7.2010. Žalovaný uvedl, že žadatel o dávku je dle § 49 odst. 1 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., povinen osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu. Žalovaný má za to, že výše uvedenou povinnost účastník nesplnil způsobem, který by mohl být považován správním orgánem za věrohodný.

K námitce žalobce, že jeho žádosti nejsou vyřizovány bezodkladně, žalovaný uvádí, že při analýze spisu vztahující se k žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, č.j. nebylo zjištěno porušení lhůt stanovených správním řádem v § 71 odst. 3 písm. a). Stejně tak nebylo odvolacím orgánem zjištěno porušení § 41 zákona č. 111/2006 Sb., ani jiné porušení zákona, na základě kterého by mělo být rozhodnutí ÚMČ Brno – Černovice zrušeno nebo změněno. Dále pak uvedl žalovaný, že v případě, že klient potřebuje nezbytně nějaký lék a nemá finanční prostředky na jeho úhradu, může požádat ošetřujícího lékaře, ať mu předepíše lék, který je bez doplatku. Vyhláška

č. 63/2007 Sb., o úhradách léčiv a potravin pro zvláštní lékařské účely, stanoví v příloze č. 1, které léčivé přípravky (vždy minimálně jeden) jsou v Seznamu skupin léčivých látek (stanovených dle zákona č. 48/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, příloha dvě) plně hrazené z veřejného zdravotního pojištění. Pokud ošetřující lékař předepíše klientovi léčivý přípravek, který není zcela hrazen z veřejného zdravotního pojištění, může klient na základě § 16 odst. 2 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zažádat (prostřednictvím svého lékaře) o souhlas revizního lékaře s bezplatným poskytnutím léčivého přípravku.

Dále žalovaný žalobce odkázal na možnost využít šatníku Diecézní charity Brno, kde lze bezplatně získat ošacení a věci základní potřeby. V případě, že by se žalobce někdy v budoucnu ocitl zcela bez prostředků a neměl na úhradu stravy, může se obrátit na spásy,

V závěru žalovaný uvedl, že po přezkoumání celé spisové dokumentace ÚMČ Brno – Černovice dospěl k závěru, že správní orgán I. stupně postupoval v době svého rozhodování v souladu s platnými právními předpisy a své rozhodnutí ve smyslu ust. § 68 odst. 3 správního řádu řádně zdůvodnil.

Odvolání žalobce tedy Magistrát města Brna shledal nedůvodným.

Krajský soud v Brně také zjistil z jiných správních spisů, když žalobce se domáhal vyplacení stejné dávky, že ÚMČ Brno – Černovice provedl šetření na základě žádosti žalobce o dávku a zjistil (např. z terénního šetření datovaného 21.4.2011), že matka žalobce nežije od jara do podzimu na ulici č. . v, ve kterém má s žalobcem společné bydliště. Při pobytu v Brně žije se svým synem, žalobcem sice v jednom bytě, žijí však každý zvlášť. Mají každý svou lednici, žalobce se matce nesvěřuje, žije si svůj život. Terénní šetření u matky žalobce bylo provedeno proto, že k tomuto datu se nepodařilo provést sociální šetření u žalobce samotného.

Žalovaný postupoval ve věci pro šetření žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi ve smyslu správního řádu, majetkovou situaci žalobce řádně prošetřil a doložil příslušnými listinnými důkazy, jako jsou výpisy z katastru nemovitostí, výpisu z účtu, jak uvedeno v rozhodnutí žalovaného.

Krajský soud ve věci nařídil jednání na žádost žalobce na den 10.7.2013, tohoto jednání se žalobce bez omluvy nezúčastnil a vzhledem k tomu, že doručení bylo vykázano, soud rozhodl v jeho nepřítomnosti. Rozhodl také v nepřítomnosti žalovaného, neboť žalovaný se z jednání omluvil z pracovních důvodů a souhlasil s jednáním a rozhodnutím bez přítomnosti jeho zástupce.

Soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného, když byl vázán rozsahem a důvody, které žalobce uplatnil v žalobě (§ 75 odst. 2 s.ř.s.). Při přezkoumání rozhodnutí žalovaného soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s.ř.s.). Dospěl k závěru, že žaloba důvodná není, a to z následujících důvodů:

Ze správního spisu soud zjistil, že rozhodnutí žalovaného se opírá o listinné důkazy založené ve spisové dokumentaci ÚMČ Brno – Černovice, založené ve věci žádosti o dávku pomoci

v hmotné nouzi. Hlavními důkazy jsou především výpisy z katastru nemovitostí prokazující stav evidovaný k 19.8.2010 a k datu 28.3.2011, výpis z účtu č. vedeného u ING Bank N.V. Praha 5, sdělení o zrušení účtu, prohlášení I. M.é z 20.9.2010 o tom, že peněžní prostředky v celkové výši, -Kč svěřila M.R., který je dle jejich pokynů spravoval a nemohl s nimi volně disponovat, neboť nebyl a není jejich majitelem.

Dále z jiných správních spisů ve věci stejné dávky žalobce bylo zjištěno, že uvedené finanční prostředky byly převedeny na účet matky žalobce M. R.é. Dále pak bylo zjištěno z jiných správních spisů, že žalobce užívá byt své matky M. R. (zjištěno z evidenčního listu, nájemní smlouvy o nájmu bytu). V seznamu bydlících osob jsou uvedeny 2 osoby – žalobce M. R. a jeho matka M. R.. Z nájemní smlouvy vyplývá, že nájemcem bytu je M. R. a je doložen i dokument potvrzující nutnost dietního stravování. Z jiných správních spisů pak bylo zjištěno, že žalobce vydal prohlášení, že byt na, byt č. ... se svoji matkou společně neužívá, nejsou a nebyly společně hlášeni k trvalému pobytu, každý z nich hradí polovinu nákladů na bydlení a každý vede samostatnou domácnost. Dále pak žalobce uváděl, že měl skutečně spoluvlastnický podíl k popsáným nemovitostem, ze kterého však nic neměl a ani nemohl mít žádný prospěch a z důvodu nákladů na jeho údržbu jej musel darovat, jelikož o jeho koupi nebyl zájem.

Žalobce také uváděl, že vzpomínaná finanční hotovost nikdy nebyla jeho vlastnictvím, jednalo se o částku, které patřila jeho sestře, on ji pouze spravoval.

Dále bylo zjištěno z listinných důkazů, že žalobce v době, kdy počal podávat žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc, účet u ING Bank zrušil a převedl i vlastnická práva k nemovitostem na jiné osoby, částku na účtu ING Bank převedl na jinou osobu, tedy částku uvedenou na jeho účtu, když peníze byly převedeny na účet matky žalobce, i když žalobce tvrdil, že tato částka je ve vlastnictví jeho sestry.

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., pro účely posuzování stavu hmotné nouze se příjmy a sociální a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a sociálními a majetkovými poměry delších osob. Okruh těchto společně posuzovaných osob se posuzuje podle zákona o životním a existenčním minimu.

Podle § 4 odst. 1 zákona č. 110/2006 Sb., se společně posuzují

- a) rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,
- b) manželé,
- c) rodiče a nezletilé děti, které nejsou nezaopatřené, zletilé děti, pokud tyto děti společně s rodiči užívají byt a nejsou společně posuzovány s jinými osobami podle písm. b) nebo d),
- d) jiné osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které písemně prohlásí, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.

Podle odst. 2 § 2 zákona o hmotné nouzi se osoba nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob

- a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí, přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejich základních životních podmínek je tak vážné ohroženo,

- b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm. a) částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služby s bydlením bezprostředně spojené.

Podle odst. 3 výše uvedeného ustanovení, osoba se považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odst. 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům ji hrozí vážná újmy na zdraví.

Podle odst. 4 za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, kterou postihne vážná mimořádná událost a její celkové a sociální a majetkové poměry jsou takové, že ji neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami; vážnou mimořádnou událostí se rozumí zejména živelná pohroma (např. povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní události, ekologická nebo průmyslová havárie.

Podle odst. 5 výše uvedeného ustanovení může být osoba považována za osobu v hmotné nouzi, jestliže nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky

- a) k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků a v případě nezbytné pomoci s úhradou noclehů, nebo
- b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, nebo
- c) na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a se zajištěním nezbytných činností souvisejících se sociálně právní ochranou dětí

Podle odst. 6 výše uvedeného ustanovení za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením, jestliže zejména

- a) je propuštěna z výkonu zabezpečovací detence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo
- b) je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení poskytovatele zdravotních služeb, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti, nebo
- c) je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, resp. v 19-ti letech, nebo
- d) nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší, nebo
- e) je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby

Podle § 4 odst. 1 písm. a), b), c) a odst. 2 zákona o hmotné nouzi jsou dávky v systému pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc. Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou dávky měsíčně se opakující, mimořádná okamžitá pomoc je dávkou jednorázovou.

Ze shora uvedených zákonných ustanovení je zřejmé, že jednou ze základních podmínek pro přiznání příspěvku na živobytí nebo i dalších dávek v systému pomoci v hmotné nouzi je znalost příjmů žadatele a spolu s ním posuzovaných osob, resp. bez znalosti těchto příjmů není rozhodující orgán schopen zjistit, zda žadatel nárok na uvedený příspěvek má či nikoliv.

V prvním případě správní orgán I. stupně i žalovaný správně vyhodnotily, že osobami společně posuzovanými se žalobcem je jeho matka (§ 4 odst. 1, písm. c) zákona o životním a existenčním minimu). Žalobce bydlí s matkou v jednom bytě, tento je dle nájemní smlouvy veden na matku žalobce, žalobce je v tomto bytě hlášen k trvalému pobytu a sám také přiznává, že v tomto bytě bydlí. Popírá pouze, že by společně s matkou hospodařily, uvádí, že si své potřeby hradí sám. Užívá však jako zletilé dítě byt se svou matkou.

NSS ve svém rozsudku ze dne 15.11.2012, č.j. 4Ads 55/2012 judikoval, že je nutné vyloučit z hmotné nouze takové osoby, jejich příjmy sice nedosahují částky živobytí, avšak žijí v takových sociálních a majetkových poměrech, že je nelogické a nespravedlivé poskytovat jim příspěvek na živobytí z daní ostatních osob. Takové osoby totiž ve skutečnosti nejsou v hmotné nouzi a nepotřebují od státu pomoc nezbytnou pro zajištění jejich základních životních podmínek.

Podle § 3 odst. 4 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, orgán pomoci v hmotné nouzi může v odůvodněných případech určit, že osobou v hmotné nouzi není osoba, jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění její výživy a ostatních základních osobních potřeb.

Podle § 15 odst. 1 zákona o hmotné nouzi pro účely tohoto zákona se celkovými sociálními poměry rozumí podíl rodiny na trvání stavu v hmotné nouzi, do kterého se osoba dostala. Při posuzování celkových sociálních poměrů příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje také využívání jiného než vlastního majetku, které umožňují zpravidla osoby blízké.

Podle odst. 2 § 15 se celkovými majetkovými poměry pak rozumí hodnota movitého a nemovitého majetku vycházející z jeho zjištěné ceny, kterého lze využít ihned, popřípadě po určité době, pro zvýšení příjmů, a to jak krátkodobě k překlenutí přechodného stavu hmotné nouze, tak dlouhodobě, pokud nelze využít jiné možnosti. Z movitého a nemovitého majetku, uvedeného ve větě první, je vyloučen majetek, jehož prodej nebo jeho jiné využití nelze po osobě vyžadovat. Pokud jde podle poměrů osoby o běžný nemovitý nebo movitý majetek, jehož hodnota je zjevně nízká nebo naopak tak vysoká, že nelze mít pochyb o tom, že majetkové poměry nebrání přiznání dávky nebo naopak jsou překážkou přiznání dávky, nemusí být jeho cena podle zvláštního právního předpisu zjišťována (§ 15 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi).

Jednou ze základních podmínek pro uznání za osobu v hmotné nouzi je i skutečnost, že si posuzovaná osoba, případně osoby s ní společně posuzované, nemohou zvýšit příjem vlastním přičiněním. Zvýšením příjmu vlastním přičiněním se rozumí zvýšení příjmů vlastní prací, řádným uplatněním nároků a pohledávek nebo prodejem či jiným využitím majetku a vyžaduje se za podmínek ustálených v § 11 až 14 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Osoba, která prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním, se

přitom podle § 3 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi nepovažuje za osobu v hmotné nouzi.

V této projednávané věci bylo bezpochyby prokázáno, že žalobce byl svými majetkovými poměry dostatečně zabezpečen. Měl dostatečné finanční prostředky na svém účtu a byl spoluvlastníkem nemovitostí popsaných žalovaným. Peníze na účtu však vybral a tyto byly převedeny na jiný účet, účet jeho matky, s níž žije žalobce v jednom bytě. Tedy převedl je na osobu, s níž je podle zákona společně posuzován, tedy s ní jsou společně posuzovány jeho sociální a majetkové poměry. Jednalo se o částku vysokou (.....,-Kč), tedy částku, z níž mohl žalobce dlouhou dobu uspokojovat své životní potřeby. Žalobce však v době, kdy začal podávat žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc nebo příspěvek na živobytí, se začal zbavovat jak majetku nemovitého, tak vybral finanční prostředky ze svého účtu a tyto byly převedeny na účet matky žalobce. Je zcela nelogické, že by žalobce spravoval finanční prostředky své sestry paní I. M., když finanční prostředky ve výši, -Kč nepřevédl na její účet, (když z účtu žalobce byly finanční prostředky vybrány a účet zrušen), nýbrž peníze byly převedeny na účet matky žalobce, s níž žalobce žije v jednom bytě. Žalobce ani správnímu orgánu neprokázal, proč by tyto finanční prostředky v tak vysoké částce spravoval své sestře, takže toto jeho tvrzení, podpořené prohlášením jeho sestry paní I. M. soud pokládá vysloveně za tvrzení účelové, s cílem získat od státu příslušnou dávku. Za účelové soud pokládá také tvrzení žalobce, že pozemků, jichž byl prokazatelně spoluvlastníkem, se zbavil, a to darováním jiné osobě, protože je nemohl prodat, nikdo je nechtěl a proto je převedl darem na členy své rodiny.

Žalobce také žádným způsobem neprokázal, že by se pokoušel nemovitosti, jichž byl spoluvlastníkem, prodat, tedy získat z nich finanční prostředky a použít je na uspokojení svých základních životních potřeb.

Soud tedy v tomto směru přisvědčil úvaze správních orgánů obou stupňů, které jednání žalobce posoudily jako účelové a jeho žádosti nevyhověly.

Toto stanovisko správních orgánů je podpořeno i tím, že rozhodnutím správního orgánu bylo žalobci uloženo, a to rozhodnutím z 28.2.2011, vrátit přeplatek na neoprávněně vyplacené dávce příspěvku na živobytí za dobu od listopadu 2008 do srpna 2010 v celkové výši, -Kč, přičemž tento přeplatek žalobce ve dvou splátkách zaplatil a druhá splátka ve výši, -Kč byla 23.3.2011 uhrazena z účtu, na který účastník dne 12.7.2010 nechal převést finanční prostředky ve výši, -Kč a který byl převeden na účet znějící na jméno matky žalobce, paní M. R.

Žalobce tedy v březnu 2011 zaplatil přeplatek na dávce celkem přes, -Kč a pokud by se nejednalo o jeho finanční prostředky, stěží by částku přes, -Kč převedl z účtu, na nějž nechal převést finanční prostředky ve výši, -Kč. Soud má za to, že i toto je důkazem toho, že částka, -Kč byly vlastní finanční prostředky žalobce, neboť s nimi i sám v březnu 2011 disponoval a zaplatil z nich přeplatek na dávce ve výši, -Kč.

Navíc je také prokazatelné, že v měsíci listopadu 2010 měl žalobce příjem z výdělečné činnosti ve výšiKč a i z tohoto příjmu si mohl zajistit svou základní výživu v období od listopadu 2010 do ledna 2011.

Soud předesílá, že zákon o pomoci v hmotné nouzi jednoznačně definuje situaci, kdy oprávněným osobám vzniká nárok na poskytnutí určité dávky podle tohoto zákona, současně však – jak uvádí důvodová zpráva k tomuto zákonu, propojuje poskytování pomoci osobám s hodnocením jejich aktivity při zvyšování příjmů vlastním přičiněním. Vychází přitom z principu odpovědnosti jednotlivé osoby za své sociální postavení a sleduje zabránění zneužívání dávkového systému v hmotné nouzi. Jinými slovy, dávky pomoci v hmotné nouzi jsou určeny pouze těm, kteří si z vážných důvodů nemohou vlastním přičiněním zvýšit příjem, který po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí a zabezpečení jejich základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.

Zmiňovaný důraz na zvyšování příjmů vlastním přičiněním se projevuje i v zákonem stanovené povinnosti prodat či účelně využít vlastní majetek k odvrácení hrozícího nebo již existujícího nedostatku finančních prostředků. Výjimku zmírňující tvrdost bezvýhradného uplatňování tohoto pravidla představuje ust. § 14 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Toto ustanovení však na situaci, v níž se nachází žalobce, nedopadá.

Ze správního spisu vyplývá, že žalobce se nesnažil ani poskytnout kvalifikovanou součinnost správnímu orgánu při zjišťování jeho poměrů, naopak skutečnosti důležité pro posouzení jeho žádosti neuváděl, bránil se i zjišťování stavu v jeho bydlišti a za těchto okolností nelze posuzovat postup správních orgánů, že nedostatečně zjistily skutečný stav věci, jak namítal žalobce.

Naopak soud má za to, že skutkový stav byl zjištěn náležitě, bylo postupováno v souladu s ust. § 3 správního řádu.

K namítané nečinnosti, kterou žalobce nijak blíže nespecifikoval, soud zjistil, že v projednávané věci bylo rozhodováno ve lhůtách stanovených zákonem, zvláště když žalobce žádnou součinnost neposkytl, neboť na ÚMČ Brno – Černovice byla žádost podána 5.1.2011 a rozhodnutí prvostupňového správního orgánu bylo vydáno 28.2.2011, a rozhodnutí Magistrátu města Brna pak 26.5.2011, tedy bylo rozhodnuto i druhostupňovým správním orgánem od podání žádosti do čtyř a půl měsíců. Soud tedy jednání správních orgánů jako nečinnost neposuzoval. Vycházel z judikátu NSS ze dne 10.12.2012, č.j. 2Ans 14/2012 – 41, kde nečinnost je objektivně existující stav, kdy v zákonem předepsaných lhůtách nedošlo k provedení příslušných procesních úkonů. Ne každá nečinnost je však přičitatelná správnímu orgánu. Ust. § 71 odst. 5 správního řádu z roku 2004 představuje materiální hledisko posouzení takového stavu; má-li zjištěná nečinnost svůj původ ve způsobu, jakým vystupuje v řízení jeho účastník, nejde o nečinnost správního orgánu a nelze se proti ní dovolávat ochrany. Lze tedy říci, že bylo rozhodováno v posouzení projednávaného případu včas, a to zejména s ohledem na zcela pasivní postoj žalobce, který naopak ztěžoval zjištění skutečného stavu.

Žalobce pak ještě namítal, že o jeho odvolání nerozhodoval Krajský úřad Jihomoravského kraje ale Magistrát města Brna, když dle zákona o hmotné nouzi měl rozhodovat krajský úřad.

Ani toto stanovisko soud nesdílí, odkazuje přitom na ust. § 130 písm. c) a § 139 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, kdy v I. stupni rozhodují úřady městských částí a odvolacím správním orgánem není krajský úřad, tak jak jej stanovil v § 77 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi ale je jím dle ust. § 89 odst. 1 správního řádu nejbližší nadřízený správní orgán, tj. v tomto případě Magistrát města Brna.

V průběhu doby došlo ke změně žalovaného, a to s účinností od 1.1.2012 na základě zákona č. 366/2011, kdy rozhodování o odvolání mimo jiné ve věcech dávek pomoci v hmotné nouzi přešlo na Ministerstvo práce a sociálních věcí, tedy ministerstvo se stalo tímto dnem procesním nástupcem Magistrátu města Brna, který vydal rozhodnutí o odvolání.

Žaloba důvodná není.

Soud proto žalobu jako nedůvodnou dle § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

Pokud jde o náklady řízení, rozhodnutí se opírá o ust. § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobce ve věci neměl úspěch, náklady řízení mu proto nemohly být přiznány, žalovanému správnímu orgánu žádné náklady kromě běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, ve dvojím vyhotovení. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 10. července 2013

JUDr. Jana Kubenová, v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Marie Šeregelyová